

▲ Bruslení na Bočovském rybníce.

Bruslení na přírodním ledě aneb netradiční průvodce zimní přírodou

Jaroslav Frouz, Karlovy Vary

Nordické brusle

Pokud si budete chtít opravdu dobře zabruslit v přírodě, tak musíte zapomenout na kanady a dámy na krasobrusle. Pořídte si nordické brusle. Na nohou máte obyčejné běžkařské boty a na bruslařském noži, dlouhém zhruba 30–50 cm, je napevno přidělané vázání. Neplést, prosím, s rychlobruslemi Martiny Šáblíkové. Nezbytností kvůli bezpečnosti je vozit s sebou na krku vyprošťovací bodce. Další vybavení je už podle vkusu každého bruslaře. Vhod přijde jedna nebo obě sjezdářské hole do ruky kvůli jistotě při bruslení a něco na měření tloušťky ledu. Já používám vrták do ledu, guru dálkového bruslení Jan Stodola s sebou vozí jakýsi sochor a sílu ledu pozná podle toho, na kolikátou ránu led prazdí. Doporučuje se nést v batohu nepromokavě

zabalené náhradní oblečení a ručník. V nordických bruslích se jen špatně hraje hokej, jinak mají samé výhody – dobře vedou stopu, jsou mnohem rychlejší než kanady, lépe přejíždějí nerovnosti ledu. Výhodné je také rychle odepínání a upínání nordických bruslí, což umožňuje snadné překonání nezamrzajících jezů apod. Největší předností „nordiků“ je, že i když ujedete za den více než 100 km, a to není velký problém, bude vás možná bolet leccos po těle, ale vůbec ne kotníky, jako v kanadách.

Když se bruslaři nedaří

Noční můrou bruslařovou je jistě propadnutí se ledem do vody. Zatím jsem najezdil něco víc než 3500 km a koupal jsem se jen jednou. Pokud máte vyprošťovací bodce

▲ Skály na březích Stanovické přehrady s průjezdným tunýlkem.

na krku a nebudete zmatkovat, dostanete se zpátky na led poměrně rychle. Jakmile vylezete z vody, bude vám ale po chvíli opravdu pořádná zima. Je třeba s tím počítat a mít to správné suché oblečení. Lepší je flanelová košile a ručník, než umělé tkaniny. Zhruba osmkrát za život se mi stalo, že se mi propadla do ledu jedna noha, většinou po koleno. Pak stačí suchá ponožka a mikrotenový sáček a můžete směle pokračovat v další jízdě. Daleko častější jsou pády. Brusle se zařizne do praskliny a pustí vás, až když ležíte na břiše. Viděl jsem i horší věci, ale v devíti z deseti pádů si jen natlučete kolena. Tomáš Matoušek-Hroch to řeší tak, že jezdí s chrániči kolen. Někdy nepadnu za celou sezonu, ale na 110 km na Želivce jsem v jednom dni upadl pětkrát. Měl jsem obě kolena jako konve.

Čtení ledu

Obecně platí na rybnících. Je-li teplota pod nulou a led má tloušťku alespoň 4 cm, je bruslení bezpečné. Je-li led slabší, začnou se vám kolem nožů tvořit praskliny v podobě pavouků a led začne vydávat hlubší tóny,

hrozí propadnutí. Vracejte se zpátky – obloukem, bez zabrzdění. Na velkých plochách se ale klidně stane, že v jedné části je led třeba 15 cm silný, ale v druhé půlce nádrže šplouchá voda. Ve velkých nádržích se také každoročně na stejných místech opakovaně vytvářejí praskliny a ledové přesmyky s rozmrzlymi místy. Jsou-li do jednoho metru šířky, dají se při dostatečné rychlosti bruslaře překonat skokem. Pro začátečníky je dobré jít bruslit na velké nádrže se zkušeným průvodcem, nebo jezdit v zátoce, kde jste si nejdříve ověřili sílu ledu. Na proudných řekách je vše trochu jinak, ale spíš k lepšímu. Vzpomínám, jak jsme s Jirkou Milotou jeli Berounku a v úseku od Tetína do Srbska měl příbřežní led šířku max. 1,5 m a dál v celém korytě tekla řeka. Přesto jsme měli oba pocit úplné jistoty. Pokud ale budete chtít jít bruslit třeba s dětmi na řeku a v noci bude teplota k nule, může se stát, že do rána všechen led na řece oteče. Pak je možné, že na stejnou řeku půjdete příště bruslit až s vnoučaty, nebo taky vůbec. Na zamrzlých řekách se s bruslením nesmí otálet ani půl dne.

Bruslařské lokality v Karlovarském kraji

Platí, že v naší oblasti najdete mnoho krásných míst pro pěkné zážitky, ale dovolte mi, abych na závěr jednotlivých kapitol vyjmenoval vždy několik opravdu památných lokalit mého bruslařského snažení mimo náš region.

1. Řeky

Zatím jsem v Karlovarském kraji neobjevil jiné zamrzající lokality proudných řek než Ohři, Teplou a část Rolavy. Téměř každý Karlovarák má vzpomínky, jak bruslil pod Chebským mostem. Délka zamrzlé Ohře tu bývá asi 1,5 km. Daleko zajímavější je ale úsek od tuhnického jezů proti proudu až na Svatošské skály. Tady bývá délka souvislého bruslení delší než 7 km. Tuto část zamrzlé řeky jsem absolvoval za život už třikrát a určitě to patří k mimořádným zážitkům. Teplá se kdysi dala jezdit od Vřídla pod přehradu v Březové. Od doby výstavby Stanovické nádrže dojedete dnes na bruslích maximálně k tenisovým kurtům. Původní úsek měřil 8–9 km. Dalo se jet i pár stovek metrů po Lomnickém potoce. Zatím se mi zadařilo v životě jet tento úsek Teplé čtyřikrát. Poprvé jsme zde bruslili jako parta malých kluků v polovině šedesátých let. Všichni jsme si postupně namočili v říčce jednu nohu. V lanovce na Imperiál pak po nás zůstalo sedm loužiček. Další kratší úsek zamrzající Teplé je nad přehradou až do Cihelen (asi 3 km). Rolava pak bývá sjízděná od koupaliště až k nádraží ve Staré Roli, občas se ale musí přeběhnout kus po břehu. Při zimních běžkařských či pěších cestách objevíte často nad jezy Ohře, třeba v Lokti nebo v Kynšperku, party hokejistů.

Památné zážitky: Berounka – Beroun až soutok s Vltavou, Labe – Mělník až Přelouč (ve třech výpravách celkem přes 150 km), Zlatá stoka na Třeboňsku, Vltava asi 15 km od Lipna proti proudu, Malá Ohře u Budyně nad Ohří.

2. Přehrady

Jesenice – nádrž obvykle zamrzá od Dřenic proti proudu až k Malé Jesenici s potopeným mostem. Pouze místo pod železničním viaduktem nezamrzne nikdy, dá se však lehce

- ▲ Zkušeni bruslaři ví, že nelépe se bruslí při oblevě nebo když na led naprší.
- ▲ Jedna ze zamrzlých zátok Stanovické přehrady.
- ▲ Ohře pod Doubským mostem.

podběhnout pod mostem po navigaci. Asi 500 m od kostela v Dřenicích směrem k hrázi se tvoří pravidelně prasklina, až 4 m široká. Tu je třeba vždy obéhnout po levém břehu. Někdy se ale stává, že odtud až k hrázi šplouchá voda celou sezónu. Na Jesenici se v zimě občas pořádají závody ledových plachetnic.

Skalka – doporučuji nastoupit na led v nejširším místě u kempu. Směrem k Pomezí bývá led bezpečný. Jinak tomu bývá směrem k hrázi. I když byl led v místě nástupu přes 10 cm silný, při vjezdu do zúžení se začala objevovat malá mokřavá kola kolem středových dírek. Led se začal ozývat hlubokými tóny a to znamená rychle zpátky, jinak hrozí koupel.

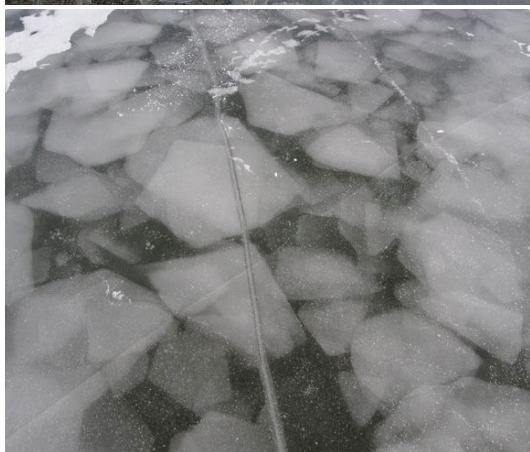
Stanovice – přehrada má krásné okolí. Obě zátoky, Dražovská i Pilská, hladce a bezpečně zamrzají. Na konci obou zátok si užijete ledová bludiště v enklávách lužních lesíků a jízdu po zamrzlých přítocích Dražovského i Lomnického potoka. Zajímavostí v místě bývalého Vzteklého kamene je skalní tunýlek v žule s velkými vyrostlicemi Karlovarských dvojčat. Tunelem se lze prosmýknout na bruslích. I zde se někdy stává, že nezamrzne celá plocha, ale pouze obě zátoky. Jednou jsme objevili pět hřbetů prasat zamrzlých právě v místě slabšího ledu. Kolega lakonicky poznamenal „Říkám to každému: vozte s sebou bodce.“

Medard – pro svou hloubku jezero nerado zamrzá, většinou až koncem zimy. Pak na něm bývá krásný, hladký led. Já jsem si tu užil dvakrát krásné bruslení v době, kdy se jezero napouštělo. Břehy v té době připomínaly měsíční krajinu, časem snad bude okolí břehů hezčí.

Památné bruslení na nádržích s délkou výletu přes 100 km: Orlík, Želivka (též Švihov), Lipno a další zajímavé nádrže Nechanice a Rozkoš.

3. Rybníční soustavy

Na bruslení v těchto lokalitách jsou nordické brusle nezbytností. Nutná je též domácí příprava nad mapou, abychom co nejméně chodili a co nejvíce se sklouzli. V kraji jsou

- ▲ Struktury v ledu.
 - ▲ Přesmyk hladinového ledu.
- Všechny fotografie Jaroslav Frouz.

nejzajímavější Ostrovské a Borecké rybníky u Ostrova, pěkný výlet s velkou převahou bruslení nad chůzí nabízí Údrčská soustava. V kraji je ještě další soustava rybníků, kterou bych zařadil k památným zážitkům. Rybník Amerika a dalších okolních nejméně 15 menších rybníků západně od Františkových Lázní, včetně lokality Studna u Lužné.

Další památné zážitky na rybníčních soustavách: Holanské rybníky u Zahrádek, Tchořovická soustava u Blatné, Tisovské rybníky v Tachovské brázdě, Podtrosecké rybníky v Českém ráji a rybníky na Pšovce na Kokořínsku (to bývá v zimě pól chladu).

4. Rybníky a další plochy

Vzhledem k výrazným rozdílům v nadmořské výšce, najdeme některé plochy zamrzlé už v polovině listopadu, například Mrtvý rybník v Krušných horách nebo rybníček Bašus (též Uhlíř) ve Slavkovském lese. Suverénně nejdéle zamrzlý zůstává Seidlův rybník u Božího Daru, můj rekord jarního bruslení je zde zatím 21. duben (v roce 2013). Určitě stojí zato navštívit Kladský a Mýtský rybník, Novoveské rybníky (vše v CHKO Slavkovský les), Betlém, už jmenovanou Ameriku a Regent u Chodové Plané a rybníky u Bochova a Bražce. A pak samozřejmě můj nejoblíbenější Velký rybník u Hroznetína. Tam určitě nebudete na ledě sami.

Památné zážitky bruslaře: Černé a Čertovo jezero na Šumavě, Máchovo jezero, Břeheňský a Novozámecký rybník u Doks a Zahrádek, Padrtské rybníky v Brdech, Velký a Malý Tisý na Třeboňsku.

Ještě jedna zajímavost. Někdy se stane, že na zamrzlé plochy se silným ledem naprší a bývá i silná obleva. Nadšený zkušený bruslař ví, že to je ta nejlepší chvíle jít si skvěle zajezdit. Voda je nejlepší mazadlo a člověk má dojem, že jezdí úplně bez odporu. Navíc se dají dělat nádherné fotky se zrcadlením. Jen se nedoporučuje padat, případně je dobré mít s sebou náhradní suché oblečení.

Jak jsme se koupali

Chtěli jsme jet se synem na nádherně zamrzlé Lipno. Protože jsme ale nenašli dvoje

bodce, změnili jsme náš cíl na Zelený rybník u Bražce. Změřil jsem sílu ledu – u hráze více jak 6 cm, teplota asi 5 °C nad nulou. Chvíli jsme jen tak jezdili, pak jsem chtěl objet ostřůvek – a šup, už jsem plaval. Syn mi chtěl pomoci (to je chyba – plavec se z vody musí dostat sám, nebo zachránce musí mít házečí lano) a už jsme se koupali oba. On byl na ledě za minutu i bez bodců. Já jsem dodržel všechna pravidla, ale jak jsem se dostal na led hrudníkem, tak se vždy odlomilo asi 30 cm ledu. Tak jsem prolámal skoro 4 m, než jsem byl na pevném ledu. Trvalo mi to více jak 6 minut. Potom mi byla opravdu velká zima. Až půjdete kolem vypuštěného Zeleného rybníka a najdete tam dvě sjezdařské hůlky, budeme vám velice vděční, když nám je přinesete. Předem děkuji.

Při bruslení se dá pozorovat a fotit spousta zajímavostí – stopy zvěře, zajímavé struktury ledu a mnoho dalšího. To už ale není součástí tohoto článku. Vše o tématu můžete najít v knihách Na bruslích Českou republikou (Radek Mikuláš, Jan Stodola, Tomáš Matoušek a kol., nakl. Dokořán) a Ledové Čechy (Radek Mikuláš, nakl. Academia), aktuality pak na webových stránce <http://brusleni.e-zpravy.cz/>. Doporučuji též sledovat webové kamery ze zájmových oblastí a předpovědi počasí. ■

KRÁTKÉ ZPRÁVY

■ V závěru roku 2016 vydal Karlovarský kraj další knižní příručku k poznání zdejší přírody. Po významných stromech, geologii, chráněných rostlinách a obojživelnících vydává **Vzácné a ohrožené houby Karlovarského kraje** od Martina Chochela. Autor zde představuje přibližně 100 vybraných druhů, se kterými není nemožné se ve zdejší přírodě setkat. Jednotlivé popisy hub doprovází zdařilé ukázkové fotografie od různých fotografů. Vydavatel knihu distribuuje zdarma vzdělávacím institucím a vážným zájemcům.